

Черкавська Наталія Русланівна,

студентка Навчально-наукового юридичного інституту Національного авіаційного університету
Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і процесу Навчально-наукового юридичного інституту Національного авіаційного університету, кандидат юридичних наук, доцент **Кубальський Владислав Нарцизович**

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ СЕПАРАТИЗМОМ

Актуальною проблемою в Україні на сучасному етапі її розвитку є загрози національній безпеці та територіальній цілісності, спричинені цілою низкою факторів. Серед найголовніших можна виділити сепаратизм, спричинений подіями на Сході, що розпочались ще в 2014 році, і, до сьогодні, продовжують активізуватись, тим самим підриваючи авторитет та могутню цілісність держави. Він, як прагнення деяких регіонів держави до відокремлення, набуття більшої політичної самостійності, суверенітету є своєрідним проявом захисної реакції на процеси, які не влаштовують певну частину суспільства в переломні моменти його розвитку [4].

Поняття «сепаратизм» вживається у низці нормативно-правових актів України, проте жоден із них не містить його чіткого визначення. Саме тому варто звернутись до міжнародно-правових актів, серед яких насамперед слід виділити Шанхайську конвенцію про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом та екстремізмом [6], прийняту 15 червня 2001 року. Відповідно до ст. 1 цієї Конвенції сепаратизмом є будь-яке діяння, спрямоване на порушення територіальної цілісності держави, у тому числі на відокремлення від неї її частини, або дезінтеграцію держави, вчинене насильницьким шляхом, а рівно планування і підготовка такого діяння, пособництво його вчиненню, підбурювання до нього, і що переслідується у кримінальному порядку у відповідності до національного законодавства Сторін.

Згідно з положеннями Аналітичної доповіді «Міжнародний досвід боротьби з сепаратизмом: висновки для України» (Розділ «Рекомендації щодо врегулювання конфлікту на Сході України»: «Відповідно до статей 110, 110-2 КК України від 5 квітня 2001 року № 2341-III діяльність т.зв. «ДНР» і «ЛНР» та їх керівників є злочинною і має ознаки сепаратизму. Проте велика кількість

державних службовців, які, користуючись своїм політичним нейтралітетом та захистом, залишаються незахищеними та безкарними, досі не притягнені до кримінальної відповідальності. З огляду на це, Верховній Раді України доцільно закріпити на законодавчому рівні визначення відповідного терміну, зокрема шляхом прийняття окремого закону» [3].

З приводу відсутності спеціальної норми, яка б безпосередньо та чітко встановлювала кримінальну відповідальність за вчинення сепаратистських дій, притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення даного діяння здійснюється відповідно до статті 110 КК України «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України. Що стосується законодавства окремих країн, то зазначимо, що, наприклад, у грудні 2013 р. Державною Думою РФ схвалений законопроект «Про боротьбу із сепаратизмом», який передбачає кримінальну відповідальність за пропаганду сепаратизму, у тому числі за публічне виявлення приязні до сепаратистських рухів або заперечення територіальної цілісності держави. Практика кримінального переслідування за сепаратизм існує й у КНР, де кримінальним законодавством встановлюється покарання у виді довічного ув'язнення тим особам, які вчинили дії, спрямовані на відокремлення будь-якої частини КНР, із застосуванням сили або поєднані з учиненням тяжких злочинів, а так само з утягненням у військовий конфлікт [5]. Тому ми вважаємо доцільним підтримати точку зору професора В. П. Смельянова. Він пропонує запозичити позитивний досвід Республіки Казахстан та доповнити Розділ I Особливої частини КК України статтями, які б передбачали кримінальну відповідальність за сепаратистську діяльність та збройний заколот [1, с. 17].

Аналізуючи чинне кримінальне законодавство України можна зробити висновок, що як пропагандистський, так і насильницький сепаратизм є яскравим проявом державної зради, мінімальний строк позбавлення волі у якості покарання за яку становить 12 років. Але, враховуючи ситуацію в державі, 8 квітня 2014 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України» (реєстраційний номер 4524-1), яким суттєво підвищила кримінальну відповідальність за вчинення сепаратистських дій, аж до довічного позбавлення волі, яке являє собою найсуворіший вид покарання [2, с. 4].

Виходячи із вищезазначеного, ми, зважаючи на міжнародний досвід, пропонуємо доповнити КК України статтею, яка б чітко визначала сепаратизм, як вчинення злочинних дій, спрямованих на зміну

державного ладу, з метою відокремлення або приєднання території (-ій), шляхом пропаганди (публічні мітинги, агітації, заклики) або насильницьким шляхом із застосуванням холодної зброї та встановити кримінальну відповідальність за вчинення таких дій, яка передбачала б мінімальний термін покарання 5 років (за сепаратистські заклики та агітації), а, як максимальний, враховуючи тяжкість тих чи інших обставин, довічне позбавлення волі.

Список використаних джерел

1. Ємельянов В. П. Терористичні акти: притаманні властивості та відмежування від суміжних злочинних діянь / В. П. Ємельянов: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 25 верес. 2015 р.). – Дніпропетровськ. – 2015. –С. 13-17

2. Кметь Станіслав. Тінь Єфремова над «ЛНР» // Українська правда. – 24 грудня 2014р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/12/24/7053114/?attempt=1>.

3. Міжнародний досвід боротьби з сепаратизмом: висновки для України (Аналітична доповідь) / Автори: Резнікова О. О., Місюра А. О.; Дрьомов С. В., ; Войтовський К. Є., За заг. ред. Резнікової О. О. // Електронна версія: <http://www.niss.gov.ua>

4. Степико М. Т. Потенційні загрози регіонального сепаратизму в Україні. Аналітична записка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1478/>.

5. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики / под ред. А. И. Коробеева, пер. с кит. Д. В. Вичикова. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2001. – 303 с.

6. Шанхайская конвенция о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом : от 15 июня 2001 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.conventions.ru/view_base.php?id=1070.